

Nova saznanja o životnom putu dubrovačkog humanista i pjesnika Rajmunda Kunića donosi Irena Bratičević u radu *Novi prilozi za životopis Rajmunda Kunića (193-215)*, dok je Danijela Dobljanović autorica rada *Sezonska kretanja začeca/rođenja župe Svetvinčenat u 18. stoljeću (217-233)* u kojemu na temelju matičnih knjiga krštenih župe Svetvinčenat za 18. stoljeće istražuje kretanja začeca odnosno rođenja tijekom godine. Pri tome autorica daje usporedbu s razdobljem druge polovice 17. i prve polovice 19. stoljeća.

Posljednji rad u prikazanom časopisu je pregledni rad Jelene Lakuš *Dalmacija i Austrijsko Carstvo prve polovine 19. stoljeća: pisana riječ u službi stvaranja poslušnih i lojalnih građana (235-255)* u kojem autorica na temelju raznovrsnih pisanih izvora tiskanih u Dalmaciji u prvih trideset i pet godina austrijske vladavine (1815.-1850.) pokušava prikazati na koje su sve načine austrijske vlasti pokušale građane Dalmacije pretvoriti u lojalne i poslušne građane Austrijskog Carstva.

Kao i prethodni prikazani broj, i ovaj broj Povijesnih priloga također sadržava ocjene i prikaze domaćih i inozemnih knjiga, zbornika radova i časopisa (259-287), a završava s nekrologom posvećenim prof. dr. sc. Franji Smiljaniću, uglednom hrvatskom povjesničaru i sveučilišnom profesoru Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru (291-292).

Ana Jura

Historijski zbornik, god. 65, br. 1 (303 str.) – br. 2 (281 str.), Zagreb 2012.

Društvo za hrvatsku povjesnicu nastavlja s izdavanjem svog časopisa *Historijski zbornik* u njegovom 65. godištu. Kao što nalaže tradicija, *Zbornik* je i ove godine izdan u dva sveska, čiji će se sadržaj ukratko prikazati u nastavku. Prvi broj *Zbornika* sadrži šest izvornih znanstvenih članaka te dva pregledna članka, jedno prethodno priopćenje, ocjene i prikaze, izvještaje sa znanstvenih i stručnih skupova te *In memoriam*. Drugi broj *Zbornika* sadrži četiri izvorna znanstvena članka, jedan pregledni članak, jednu bibliografiju, ocjene i prikaze, izvještaje sa znanstvenih i stručnih skupova, *In memoriam* te pismo uredništvu.

Članak s kojim započinje ovaj broj *Historijskog zbornika* naslovljen je *Atonizam – staroegipatski kult boga Atona (1-16)*. Autor Mladen Tomorad prikazuje razdoblje vjerskih promjena u starom Egiptu koje se javilo pojavom monoteističkog kulta boga Atona. U članku se prikazuje povijesni pregled razvoj kulta te vjerske doktrine atonizma, kao i utjecaj kulta na tadašnje društvo.

Obrana dubrovačkog predgrađa sredinom 13. stoljeća. Prilog istraživanju privatnih kula (17-39) članak je Irene Benyovsky Latin, koji donosi pregled kula izgrađenih od strane dubrovačke vlastele u navedenome razdoblju. Temeljem podataka prikupljenih iz notarskih spisa u radu se prikazuje smještaj i objašnjava obrambena uloga ovih kula i zidina koje su izgrađene na privatnim posjedima vlastele.

Sabine Florence Fabijanec autorica je rada naslovljenog *Pomorstvo na istočnom Jadranu: trgovački promet i pomorske opasnosti krajem srednjeg vijeka i početkom modernog doba (41-64)*. Koristeći isprave iz Diplomatičkog zbornika, objavljene gradske statute te carinske dozvole za izvoz i uvoz iz luke, autorica pokušava rekonstruirati kako se kretala trgovina pomorskim putem duž istočnog Jadrana, kojim brodicama, kakvom robom se trgovalo, koje su nesreće na moru mogle snaći trgovce prilikom plovidbe ovom rutom te naposljetku koji je bio utjecaj politike na trgovinu.

Članak Vladimira Huzjana *O hodočašćima i čudesnim ozdravljenjima u 17. i 18. stoljeću na temelju analize zapisa iz najstarije matične knjige krštenih župe sv. Vida u Brdovcu (65-93)* navodi zapise o ozdravljenjima koja su zabilježena u toj matičnoj knjizi. Autor ističe važnost sv. Vida u Brdovcu kao hodočasničkog mjesta, što argumentira brojnim zapisima hodočašća, zavjeta i čudesnih ozdravljenja. Središnji dio rada analizira zapise čudesnih ozdravljenja, od kojih je

većina ostvarena po zagovoru sv. Vida i sv. Barbare. Članak završava prijepisom ostvarenih čudesnih ozdravljenja.

Ulf Brunnbauer donosi jedini članak na engleskom jeziku u ovom broju časopisa naslovljen *Unity in Diversity? Historic Family Forms in Southeastern Europe* (95-148). Autor u radu obrađuje problematiku modela organizacije kućanstva u 19. stoljeću, što ga je po njemu moguće objasniti jedino u političkom, društvenom i ekonomskom kontekstu. Autorovo istraživanje temelji se na proučavanju oblika obitelji i kućanstva koja su postojala na području Rodopskih planina u Bugarskoj. Članak u prilogu donosi niz tabela i grafova kojima se dodatno objašnjavaju prikupljeni podaci.

Prisilno iseljavanje Srba iz Moslavine 1941. godine (149-169), članak Filipa Škiljana, proučava problematiku ustaške politike spram srpske manjine na području Moslavine na temelju izvorne arhivske građe, ali i putem sakupljenih usmenih iskaza onih koji su preživjeli ove događaje. Autor objašnjava tijek hapšenja i deportacija u iseljeničke logore pripadnika srpske manjine, kao i njihovo organizirano iseljavanje za vrijeme 1941. godine te donosi podatke o molbama da se ne iseljava i molbama za zatočene Srbe koje su upućivali njihovi susjedi, rođaci i prijatelji.

Članak Martina Previšića, naslovljen *Informbiroovska emigracija* (171-186), dotiče se problematike djelovanja ove emigracije u razdoblju između 1948. i 1964. godine. Temeljem neobjavljenih dokumenata Službe državne sigurnosti autor donosi podatke o motivima, brojnosti i djelovanju ove emigracije na području SSSR-a, Bugarske, Albanije, Mađarske, Rumunjske, ČSSR-a te Poljske. Autor razmatra djelovanje pripadnika informbiroovske emigracije u kontekstu tadašnjih političkih okolnosti i odnosa Jugoslavije i SSSR-a.

Drago Roksandić u radu naslovljenom *Postoji li još uvijek Srednja Europa?* (187-201) govori o percepciji Hrvatske kao srednjoeuropske zemlje, ideje koja se posebice (ponovo) ističe nakon raspada SFRJ. Autor zagovara tezu da je kroz svoje dugo povijesno trajanje Hrvatska ispreplitala razne identitete, od srednjoeuropskog i mediteranskog sve do balkanskog, odnosno jugoistočnoeuropskog. U prilogu svog rada autor donosi i popis doktorskih disertacija koje obrađuju teme s poveznicama na austrijske, češke i mađarske zemlje, obranjenih u razdoblju od 1990. do 2010. godine.

Članci u prvom broju Zbornika završavaju preglednim radom Lidije Bencetić pod naslovom *Pregled časopisa i udruga studenata povijesti u Hrvatskoj* (203-232). U ovom radu autorica predstavlja studentske časopise *Epulon*, *Essehist*, *Lucius*, *Klepsidra*, *Pro tempore* i *Rostra*, koje redom izdaju udruge studenata povijesti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Osječkog sveučilišta, Hrvatskih studija, Filozofskog fakulteta Rijeka, Filozofskog fakulteta Zagreb i Sveučilišta u Zadru. Osim kratkih osvrti na ustroj i povijest djelovanja ovih studentskih časopisa i udruga koje ih uređuju autorica također predstavlja i bibliografiju objavljenih članaka u predstavljenim časopisima, uz više ili manje točne navode.

Prvi broj Zbornika sadrži i brojne ocjene i prikaze različitih povijesnih djela (235-271), jedan izvještaj sa znanstvenog i stručnog skupa (*Okrugli stol "Nada Dimić u kulturi sjećanja"*, 275-279) te završava s *In memoriam* posvećenim Reneu Lovrenčiću (283-284), Mirjani Gross (285-287), dva posvećena Ericu Hobsbawmu, od kojih je prvi naslovljen *U globalnom obzorju. Povjesničar Eric Hobsbawm* (288-291), a drugi *Eric J. Hobsbawm: Historiografija: poticaj za ljude, a ne samo fusnote* (292-295), te jedan posvećen Pierre Goubertu i naslovljen *Izvan generacija: Pierre Goubert (1915.-2012.)*. Uz odlazak inovatora povijesne demografije i lokalne povijesti (296-303).

Drugi broj Zbornika započinje člankom naslovljenim *Metodološki pristup proučavanju antroponimije na primjeru zadarskih dokumenata iz 1289. godine* (305-364). Autorice Sonja Kirchhoffer i Barbara Vodanović svoja istraživanja o imenima na području trinaestostoljetnog Zadra temelje na privatnopravnim ispravama iz spisa zadarskog notara Creste de Tarallo.

Lovorka Čoralić objavljuje rad pod naslovom *Mletački časnik Nikola Visković i stav vojnog ljudstva njegove prekomorske pukovnije početkom 18. stoljeća* (365-385). U radu se obrađuje proble-

matika mletačkih prekomorskih postrojba te uloga potpukovnika Nikole Viskovića u vrijeme mletačko-osmanskog rata. Umjesto zaključka autorica pokušava rekonstruirati što se dogodilo s pukovnijom Nikole Viskovića te njegovim satnijama, ali i onima kojima je zapovijedao kapetan Luka Makedonija nakon mletačko-osmanskog rata 1718. godine. Radu je priložen popis vojnika satnija Nikole Viskovića i Luke Makedonije.

Martin Nedić o prilikama u Bosni i Hercegovini sredinom 19. stoljeća (387-420) članak je Vlaste Švoger, koji donosi podatke o pisanju ovog franjevca o političkim, ali i društvenim te vjerskim prilikama u Bosni u navedenom razdoblju. Koristeći se člancima koje je Nedić objavljivao u *Narodnim novinama* autorica rekonstruira njegov rad te navodi važnost koju ovakva svjedočanstva imaju za predstavljanje svakodnevice.

Pogled iznutra, češka manjina od Vidovdanskog do Oktroiranog ustava (1921.-1931.) (421-451), članak Vlatke Dugački, donosi pregled rada češke manjinske zajednice u navedenom razdoblju. Autorica navodi razloge osnivanja Čehoslovačke napredne seljačke stranke, kao i njeno političko djelovanje u prvoj polovici 20. stoljeća. U radu se također prikazuje povijest raznih publikacija češke zajednice u kojima su se prikazivali politički stavovi pripadnika češke manjine.

Hrvoje Volner člankom *Drvena industrija Slavonije s posebnim osvrtom na obitelj Gutmann do kraja 1918. godine* (453-476) predstavlja uvid u djelovanje obitelji Gutmann i tvrtke Salomon Heinrich Gutmann u drvenoj industriji. Autor donosi pregled rada tvornice drvene mase u Belišću, na čijem je području obitelj Gutmann uvela brojne tehnološke novitete s ciljem povećanja produktivnosti u drvenoj industriji Slavonije.

Drugi broj časopisa sadrži i jedan članak pod sekcijom Historiografija. Branimir Janković s člankom pod naslovom *Rijetka predanost "metodologiji historije"*. *Mirjana Gross (1922.-2012.)* donosi pregled recenzija koje su nastale u posljednjem desetljeću rada i života ove priznate povjesničarke. Sadrži i veliki broj ocjena i prikaza časopisa, zbornika i knjiga (503-546) te izvještaje s više znanstvenih i stručnih skupova (549-578). Ovaj broj Historijskog zbornika donosi i jedan nekrolog posvećen Branku Goropevšeku (581-582), a završava polemičkim pismom uredništvu naslovljenim *U povodu priloga L. Bencetić, "Pregled časopisa i udruga studenata povijesti u Hrvatskoj"*, *Historijski zbornik LXV – 1/2012.* (583-584).

Kosana Jovanović

Croatica christiana periodica, Časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, god. 36, br. 69 (224 str.) – br. 70 (218 str.), Zagreb 2012.

U 2012. godini izašli su šezdeset i deveti te jubilarni sedamdeseti broj časopisa Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. *Croatica christiana periodica* izlazi redovito od 1977. godine, a nakon prva dva jednobroja počinje izlaziti učestalo dva puta godišnje, čime je uvelike pridonijela istraživanju crkvene povijesti i srodnih tema.

U brojevima 69 i 70 tiskano je ukupno 15 izvornih znanstvenih radova te jedan pregledni rad, s tematikom koja obuhvaća crkvenu povijest od srednjeg vijeka do moderne povijesti, biografije relevantnih crkvenih djelatnika, demografsku tematiku, nabožnu književnost i sakralnu umjetnost.

Hrvatski iseljenici u Mlecima, crkva S. Sepolcro i barski nadbiskup Ambroz Antun Kapić (16. st.) (1-9) prvi je rad šezdeset i devetoga broja autorice Lovorke Čoralić. U prvom dijelu rada autorica tragom arhivskih vrela opisuje raznovrsne sastavnice koje povezuju hrvatske iseljenike s mletačkom crkvom S. Sepolcro. Drugi dio rada odnosi se na život i djelovanje barskog nadbiskupa Kapića i na njegov kameni zapis uklesan na nekadašnjoj crkvi S. Sepolcro.